

یادداشت

بایسته‌های مدیریت حقوقی در مان

دکتر سیده‌های موسوی

رئیس کل حقوقی اداره کل جراحان جراحی

فعالیت در هر حوزه اجتماعی نیازمند شناخت ضوابط قانونی و معیارهای تخصصی حاکم بر آن است. در این میان، فعالیت در برخی عرصه‌های حرفه‌ای به دلیل گستردگی ابعاد اجتماعی و پیچیدگی‌های فنی، اهمیت ضرورت‌انکابه ضوابط قانونی را دوچندان می‌ساز و این الزام برای امور بین‌رشته‌ای یا به تعبیری ترکیبی، بسیار بارزتر به نظر می‌رسد.

حوزه درمان در این دسته‌بندی قرار دارد و با توجه به تنوع خدمات و اقتضائات تخصصی حاکم بر آن توجه به «ضوابط قانونی» بسیار برجسته‌تر می‌شود. در نتیجه مدیریت امور حقوقی این حوزه نیز به فراخور تنوع خدمات درمانی، تخصصی بودن امور و گسترش روزافزون دانش و اطلاعات، بسیار حساس بوده و نیازمند فعالیت مضاعف است. گرچه به واسطه ماهیت فعالیت حقوقی، تسلط بر قوانین و مقررات حاکم بر حوزه درمان امری ضروری به نظر می‌رسد، اما پیگیری مباحث قانونی و قضایی درمانی نیازمند شناخت اجمالی از فضای تخصصی پیرامون این حوزه است؛ امری که هر چند دشوار به نظر می‌رسد، اما تأثیرات قابل توجهی در کیفیت و اثربخشی فعالیت‌های حقوقی دارد. در این روند، علاوه بر تجهیز ذهنی و مطالعات تخصصی کارشناسان حقوقی، توجه‌مدریران درمانی به ضوابط و مقررات حاکم بر حوزه درمان نیز اهمیت دارد و نگاه ویژه‌آنان به واحدهای حقوقی، مشورت با این واحدها و محور قرار دادن ضوابط قانونی در هر فعالیتی می‌تواند در تعیین استراتژی‌های مدیریتی کارآمد باشد. بی‌شک این نحوه عمل در کاهش چالش‌ها و دغدغه‌های امور حقوقی نیز مؤثر بوده و سبب تسهیل امور می‌شود. در حوزه درمان نیز در مرحله تولید فعالیت، اگر از پستوانه مدیریت حقوقی بهره‌برداری و از تخصص‌های این حوزه در راهبردهای اداری و درمانی استفاده شود و انجام امور با اتکال به ضوابط قانونی پیش‌رود، بسیاری از دغدغه‌های مدیریتی از بین می‌رود.

این مهم زمانی محقق می‌شود که ما جایگاهی با عنوان «همین قانون» برای مدیران حقوقی قائل شده و بانگاه پیشگیرانه در حوزه‌های تخصصی - قبل از ایجاد مسئولیت‌های کیفری، مدنی و اداری که وقوع آن در حوزه فعالیت‌های درمانی اجتناب‌ناپذیر است- از نظرات و دیدگاه‌های تخصصی آنان در «قانون‌شناسی» اقدامات درمانی بهره‌مند شویم.

نکته

سالمند سالم داشته باشیم

دکتر حسن آذری پور ماسوله - پزشک عمومی سیاست‌های افراط و تفریط کنترل جمعیت و نرخ زادوولد در کشور، توازن ترکیب جمعیت پسر و جوان را برهم ریخته و شرایط را برای ایجاد بحران جمعیت طی ۱۵ تا ۲۰ سال آینده فراهم کرده است. با توجه به تشویق‌های کاهش فرزندآوری در دهه‌های اخیر به دلیل افزایش فزاینده جمعیت در سال‌های قبل، اکنون جمعیت بزرگی ایجاد شده که رو به سالمندی می‌رود و از طریق قاعده هرم جمعیت که ترکیب سنی جوانان را شامل می‌شود، کوچک شده است. در این شرایط که در هر دو سو ما با بحران مواجه شده‌ایم، علاوه بر ضرورت اجرای سیاست‌های فرزندآوری، برنامه‌ریزی برای پاسخگویی به نیازهای درمانی و معیشتی سالمندان نیز اهمیت دارد. در یک دوره زمانی، با توجه به بافت سنتی حاکم بر روابط خانوادگی، سالمندان توسط اعضای خانواده نگهداری می‌شدند، اما اکنون با کوچک شدن خانواده‌ها، امکان مراقبت از سالمندان نیز بسیار محدود شده و ضرورت مداخلات نظام‌های سلامت و رفاه در رفع نیازهای سالمندان وجود دارد؛ به‌ویژه اینکه با افزایش سن، تغییرات فیزیولوژی سالمندی اتفاق می‌افتد.

نقش آفرینی کارشناسان حقوقی حوزه درمان تأمین اجتماعی حفاظت از منافع در محدوده قانون

نتیجه منفی بر عملکرد او برجای گذارد و راهنمایی او کمک می‌کند تا آرامش خاطر پیدا کند. باید توجه داشت، نیروی انسانی ارزشمندترین سرمایه تأمین اجتماعی است، در نتیجه نباید با نگاه شخصی به این مسأله نگریست.

مهمترین وظایف کارشناسان حقوقی چیست و چه اموری را پیگیری می‌کنند؟

این وظایف شامل تهیه پیش‌نویس قراردادهای و نظارت بر اجرای

فعالیت هستند، حتماً باید به صورت میدانی به هر یک از واحدها مراجعه کرده و از نزدیک با همکاران، شیوه کار، مشکلات و تهدیدهایی که در معرض آن قرار دارند، آشنا شوند. انجام این اقدام می‌تواند نتایج مؤثری را در تنظیم مناسب لوایح و دفاع حقوقی در محاکم قضایی داشته باشد. من نیز با توجه به دارا بودن سابقه فعالیت در بخش‌های مختلف درمانی از امور این حوزه مطلع هستم و در دوران تحصیلات آکادمیک، پایان‌نامه فوق‌لیسانس‌م را در زمینه جرائم تهیه کرده‌ام. همچنین سال‌ها به عنوان مدرس حقوق بیمار در بیمارستان‌ها فعالیت داشتم

کارشناسان حقوقی با توجه به مسئولیت حرفه‌ای خود، باید مدیران را با عواقب کیفری، حقوقی و اداری امور تحت نظر خویش، آشنا کنند و بتوانند با انجام مشاوره‌های مناسب، آن‌ها را در تصمیم‌سازی‌ها در چار چوب قانون و مقررات یاری رسانند

و به واسطه این فعالیت از سوی معاونت استانداری و فرماندار ملایر به عنوان مدرس حقوق جزای پزشکی به بیمارستان‌های دانشگاهی معرفی شدم.

به بخشی از وظایف کارشناسان حقوقی مربوط به رسیدگی به امور قضایی کارکنان اشاره کردید. جزئیات این امور چگونه است؟

باید بگویم مسائلی که در حوزه امور حرفه‌ای کارکنان به‌وجود می‌آید احتمال ایجاد درگیری بین پرستاران بخش با همکاران یا نگهبانان با مراجعه کنندگان را به دنبال دارد. وظیفه قانونی ما حکم می‌کند که در معیت همکاران در محاکم قضایی حاضر شویم و از حقوق حقه آن‌ها دفاع کنیم. علاوه بر امور حرفه‌ای، در حوزه شخصی نیز مشاوران امینی برای کارکنان هستیم و در زمینه مباحثی نظیر امور خانوادگی، ازدواج، طلاق و خرید املاک آن‌ها را راهنمایی می‌کنیم. معتقدم این اقدام نهایت کمک به سازمان است؛ زیرا وقتی همکار در یک مقوله زندگی دچار بحران شود، آرامش فکری او به هم می‌ریزد که می‌تواند

کارشناسان حقوقی تأمین اجتماعی؛ مدافعان عدالت

بنا، پروانه در مانگاه‌ها و... رد می‌شود. برای مثال، بیمارستانی نیاز دارد الحاقیه‌ای به ساختمان‌های موجود داشته و ساخت‌وسازهایی صورت دهد که پیگیری امور مربوط به این روند در حوزه وظایف کارشناسان حقوقی است. گاه نیز اشخاص علیه سازمان و مدیریت درمان در دیوان عدالت اداری طرح‌دعوی می‌کنند که حضور به موقع و پیگیری و به سرانجام رساندن درست آن‌ها، ارزش کار واحد حقوقی را نشان می‌دهد. بقیای همچنین در تشریح ترکیب کمیسیون پزشکی اعلام کرد: «ما در ترکیب کمیسیون پزشکی نقشی نداریم و اشخاص معینی در آن شرکت می‌کنند که شامل یک پزشک متخصص غیر ثابت و پزشک ثابت عمومی یا متخصص است. تخصص پزشک غیر ثابت بستگی به آن دارد که بیمه‌شده‌ای که مراجعه کرده، چه مشکل جسمانی برایش ایجاد شده است.» او اضافه کرد: «دیگر اعضا عبارتند از رئیس کمیسیون و کارشناس فنی که از شعبه تأمین اجتماعی شرکت می‌کنند و در صورتی که بیمه‌شده بخواهد تغییر شغل دهد یا از کار افتادگی او ناشی از کار و حادثه باشد، یک کارشناس بهداشت حرفه‌ای هم در این کمیسیون حضور می‌یابد. وظیفه کلی کمیسیون هم تشخیص و تعیین میزان از کار افتادگی و کلی با جزئی بودن آن است.» رئیس اداره حقوقی مدیریت درمان تأمین اجتماعی استان فارس از نقش کارشناس حقوقی

و در سایه باشد، اما پس از ایجاد مسأله و مشکل، وجهه حضور کارشناسان حقوقی برای حل مسأله پررنگ شده و اهمیت این واحد مشخص‌بارز می‌شود.» رئیس اداره حقوقی مدیریت درمان تأمین اجتماعی استان فارس با بیان اینکه کار اصلی این واحد، دفاع از حقوق سازمان تأمین اجتماعی است، ادامه داد: «به لحاظ ارزش حرفه‌ای، در ردیف مشاغل حساس و حائز اهمیت قرار می‌گیریم؛ چرا که بی‌توجهی در دفاع و پیگیری حقوق مترتبه، ممکن است خسارت‌های هنگفتی به سازمان وارد کند.» بقیای در ادامه وظایف کارشناسان حقوقی را بر شمر دو گفت: «وظایف یک کارشناس حقوقی کاملاً تخصصی و مهمترین وظیفه‌اش، جلوگیری از تضییع حقوق سازمان است و با نظارت بر انعقاد قراردادهای سازمان با کارفرمایان یا قراردادهای خرید خدمت که در حوزه درمان بسیار مهم است؛ بخصوص در قسمت درمان که ما دائم در حال خرید خدمات و خریداری تجهیزات پزشکی و... هستیم، مهم بودن این وظایف کاملاً محرز می‌شود. وظیفه دیگر که بسیار مهم است، نظارت مطلوب و پیگیری برای به نتیجه رسیدن پرونده‌های قضایی است که ممکن است در دیوان عدالت اداری، مراجع دادگستری کیفری یا حقوقی و کمیسیون‌های ماده (۱۰۰) و (۷۷) شهرداری‌ها پیگیری شود.» به گفته این مقام مسئول؛ در این کمیسیون‌ها مباحث اضافه

سلاسه‌گذاری

روانشناس

امروزه هر گونه فعالیت؛ اعم از اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی نیازمند رعایت چارچوب قوانین و مقررات آن حوزه است تا امکان تداوم امور در مسیر هموار میسر شود و در شرایط تهدید منافع، امکان پیگیری قضایی وجود داشته باشد. اما پیمودن این مسیر با توجه به پیچیدگی برخی قوانین و مقررات، بدون کمک و راهبری کارشناسان حقوقی میسر نیست و می‌تواند به بی‌راهه ختم شود. سازمان تأمین اجتماعی نیز در جایگاه بزرگترین نهاد بیمه‌ای کشور که حجم عظیمی از خدمات را بر دوش دارد، با اتکال به قانون، طی طریق کرده و با بهره‌مندی از نظرات کارشناسان حقوقی ایفای مسئولیت می‌کند تا حقی از سازمان و بیمه‌شدگان که بسیاری از آن‌ها را قشر کارگر جامعه تشکیل می‌دهد، زائل نشود. آشنایی با زوایای مسئولیت این کارشناسان، جایگاه آن‌ها در دسترسی به عدالت و چالش‌های موجود موضوع گفت‌وگویی است که با مجتبی شسیر آوند، رئیس اداره حقوقی مدیریت درمان تأمین اجتماعی استان همدان انجام داده‌ایم. او دارای ۲۸ سال سابقه فعالیت است و مدرک کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی دارد. مشروح این گپ و گفت پیش‌روی شماست.

جایگاه کارشناسان حقوقی را چگونه ارزیابی می‌کنید و این کارشناسان باید دارای چه ویژگی‌های حرفه‌ای باشند؟

کارشناسان حقوقی با توجه به مسئولیت حرفه‌ای خود، باید مدیران را با عواقب کیفری، حقوقی و اداری امور تحت نظر خویش، آشنا کنند و بتوانند با انجام مشاوره‌های مناسب، آن‌ها را در تصمیم‌سازی‌ها در چارچوب قانون و مقررات یاری رسانند. این وظایف برای سایر کارکنان مرکز نیز تسری می‌یابد و کارشناسان حقوقی ضمن فعالیت به عنوان مشاوران امین، در بحث دعای کارکنان نیز ورود کرده و در دادگاه‌هایی که علیه آن‌ها اقامه دعوا شده، به عنوان وکیل مدافع از حقوق حقه آن‌ها دفاع می‌کنند. نباید از نظر دور داشت که انجام این مسئولیت‌ها مستلزم برخورداری از دانش و اطلاعات کافی نسبت به قوانین و مقررات است تا امکان انجام دفاع مناسب و محکم فراهم شود. همچنین دارا بودن شاخص‌هایی مانند تجربه و تحلیل مناسب، امانتداری، داشتن صداقت در گفتار و تنظیم لوایح نیز مهم است. در عین حال آن‌ها باید در اقدامات خود، جانب عدل و انصاف را رعایت کنند تا حق کسی پایمال نشود. توان برقراری ارتباط مناسب با مخاطبان و دستگاه‌های قضایی و مهارت در سخنوری و نگارش از دیگر خصوصیات مورد نیاز برای فعالیت در این حرفه است. از طرفی، این کارشناسان باید آشنایی نسبی با سایر مسائل سازمانی؛ به‌ویژه وظایف پزشکان و پرستاران داشته باشند.

با توجه به گسترده‌گی وظایف کارشناسان حقوقی و زمان بر بودن پیگیری‌ها و اقدامات آن‌ها، آشنایی با وظایف کادر درمان چگونه میسر می‌شود؟ افرادی که در حوزه حقوقی مدیریت‌های درمان مشغول به

زهراتوسلی

روانشناس

کارشناسان حقوقی مراکز تأمین اجتماعی در زمره همکارانی هستند که شاید کمتر دیده شوند، اما همیشه در بزنگاه‌های درگیری‌ها و چالش‌های مهم و پر بسامد حاضرند و پشت صحنه عمومی فعالیت‌های مراکز را پشتیبانی می‌کنند و حافظان پسینی منافع سازمان تأمین اجتماعی در جای‌جای کشور به شمار می‌روند؛ هر چند که در ماهیت پیشینی مراقبت و دفاع آنان از حقوق و منافع سازمان نیز شکی نیست. در گفت‌وگوی پیش‌رو با فرزانه بقایی، رئیس اداره حقوقی مدیریت درمان تأمین اجتماعی استان فارس در آرزوی جایگاه کارشناسان حقوقی برای رسیدگی به مسائل و چالش‌های سسازمانی گفت: «از آنجایی که معمولاً پس از ایجاد مسأله و مشکل، پرونده‌ها جهت رسیدگی به واحد حقوقی ارجاع می‌شود، شاید در نظر اول و در مقایسه با سایر واحدها مانند اداری و مالی، نقش و جایگاه ما کم‌رنگ به نظر برسد

گفت‌وگو

فرزانه بقایی، رئیس اداره حقوقی مدیریت درمان تأمین اجتماعی استان فارس در آرزوی جایگاه کارشناسان حقوقی برای رسیدگی به مسائل و چالش‌های سسازمانی گفت: «از آنجایی که معمولاً پس از ایجاد مسأله و مشکل، پرونده‌ها جهت رسیدگی به واحد حقوقی ارجاع می‌شود، شاید در نظر اول و در مقایسه با سایر واحدها مانند اداری و مالی، نقش و جایگاه ما کم‌رنگ به نظر برسد